

NAJZNAČAJNIJI DOGAĐAJI
EUROPSKA ZAKLADA ZA
IZOBRAZBU U 2004.

EUROPSKA ZAKLADA ZA IZOBRAZBU

JE CENTAR EUROPSKE UNIJE ZA STRUČNOST KOJI PODUPIRE REFORMU STRUČNOG OBRAZOVANJA I IZOBRAZBE U ZEMLJAMA KOJE NISU ČLANICE EZ-a U KONTEKSTU PROGRAMA VANJSKIH ODNOSA EU

KONTAKT

Dodatne informacije o našim aktivnostima, pozivima na javne natječaje te mogućnostima zapošljavanja možete pronaći na našoj Web stranici: www.etf.eu.int

Za dodatne informacije molimo kontaktirajte:

External Communication Unit
European Training Foundation
Villa Gualino
Viale Settimio Severo 65
I – 10133 Torino
E info@etf.eu.int
T +39 011 630 2222
F +39 011 630 2200

NAJZNAČAJNIJI DOGAĐAJI EUROPSKA ZAKLADA ZA IZOBRAZBU U 2004.

Ovaj dokument je preveden. Ukoliko budete imali bilo kakvih nedoumica u pogledu točnosti informacija koje sadrži, molimo pogledajte izvornu verziju na engleskom jeziku.

A great deal of additional information on the European Union is available on the Internet. It can be accessed through the Europa server (<http://europa.eu.int>).

Cataloguing data can be found at the end of this publication.

Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2005.

ISBN: 92-9157-456-2

© European Communities, 2005.
Reproduction is authorised provided the source is acknowledged.

Printed in Belgium

■ Esan
sistemi
paesi pe
internazi
1995

- Identificare
dovranno af
successivo al
lavoro e al
governo e al

PREDGOVOR

Godina 2004 bit će zabilježena u povijesti kao prekretnica za europsku integraciju. U svibnju 2004. Europska unija je nakon više od desetljeća intenzivnih priprema primila osam zemalja Središnje i Istočne Europe te mediteranske otoke Maltu i Cipar.

U Europskoj zakladi za izobrazbu (ETF) 2004. godine dogodile su se promjene na praktičnoj razini. U srpnju je došlo do smjene uprave kada je Muriel Dunbar preuzela dužnost Petera de Rooija, koji je bio na čelu zaklade prvih deset godina postojanja. Krajem 2004. nova komisija, zajedno sa članicama bivših partnerskih država ETF-a, preuzeala je vodstvo u Bruxellesu.

2004. godine također se oblikovao novi okvir politike EU-e u pogledu vanjskih odnosa. Nova Europska susjedska politika, sve više usredotočena na razvoj ljudskih resursa, značila je važnu ulogu ETF-a.

Ova publikacija ilustrira način na koji je 2004. ETF spremno pretvorio implikacije ovih promjena u djelo. No, ona je istovremeno i mnogo više od trenutne snimke stanja predanog rada zaklade. Ona je slikovit pokazatelj kako se trud uložen u pristup 2004. godine koji se pokazao toliko uspješnim, kao i sve iskustvo stečeno u tom postupku, može iskoristiti u dalnjem razvoju Europe i susjednih regija.

Europska unija nije izolirana zajednica. Ona mora djelovati zajedno s državama koje bi trebale činiti njezin "prsten prijatelja". Bilo da je krajnji cilj suradnje budući pristup Europskoj uniji ili ne, imamo ogroman ulog u društvenom, političkom i gospodarskom razvoju susjednih zemalja. A budući da njihov razvoj uvelike ovisi o razvoju ljudskih resursa, naša je odgovornost i interes nastaviti pružati podršku poboljšanju sustava obrazovanja i izobrazbe svim sredstvima koje možemo prikupiti.

U godinama koje su prethodile 2004., Europska zaklada za izobrazbu dokazala je kako može iskoristiti iskustva i znanje 15 zemalja članica u korist deset pristupnih zemalja. Danas svojoj riznici resursa može dodati i iskustvo iz prve ruke ovih zemalja. Time je ETF u boljem položaju no ikad da podrži pomoć koju Europska unija ulaže u razvoj ljudskih resursa susjednih zemalja.

Ján Figel'

Povjerenik EU-e za obrazovanje, izobrazbu,
kulturu i višejezičnost

Fotografija: ETF/B. Diewald

*Ján Figel', Povjerenik EU-e za obrazovanje, izobrazbu,
kulturu i višejezičnost*

UVOD

Fotografija: ETF/F. Decorato

Muriel Dunbar, ravnateljica ETF-a

Preuzevši službu ravnateljice Europske zaklade za izobrazbu (ETF) u srpnju, zahvalna sam što se mogu osvrnuti na njezin rad tijekom 2004. Ovaj način vraćanja u prošlost predstavlja vrijedan putokaz za budućnost. Suvišno je napomenuti kako je to posebno zahvalno za novog ravnatelja.

Posljednjih nekoliko godina obilježeno je suočavanjem i sukobima od kojih su neki dotakli regije u kojima djeluje ETF. Ipak, rad Međunarodne zajednice u pokušaju vraćanja mira i ponovne izgradnje pogodjenih društava bio je ohrabrujući.

Europska unija je odigrala ključnu ulogu u ovoj zajednici pokušavajući pomoći bližim i daljnjim susjedima u ostvarenju mirnog suživota i razvoju jakih i stabilnih gospodarstava. Proces podupire mir i stabilnost, širenje demokratskih vrijednosti kao i razvoj novih tržišta roba i usluga. Pomaže u otvaranju novih radnih mesta, i povećavajući mogućnosti ljudi u matičnim državama, nastoji smanjiti migracijski pritisak i društveni nemir.

U 2004. godini ETF je nastavio potpomagati ovaj proces radeći i kao europska institucija i kao

partner na strani država članica EU-e, kao i ostalih važnih sudionika, primjerice UN-a, Svjetske banke i OECD-a. Djelujući u okviru politike EU, ETF je poticao svaku od zemalja partnera na ulaganje napora za postizanje društvene i gospodarske stabilnosti.

Bitan čimbenik za napredak je razvijanje fleksibilnog tržišta rada izgrađenog na temeljima znanja koje ide u korak s vremenom. Kako bi im pomogao pri suočavanju s ovim izazovom, ETF je savjetovao i usmjeravao tvorce politike partnerskih zemalja na osnovu vlastitog iskustva i znanja, kao i iskustva i znanja 25 država članica EU-e te ostalih međunarodnih agencija.

Sjedeće stranice bacaju svjetlo na pojedina djela ETF-a u protekloj godini te ostvareni napredak. Prvi dio dokumenta predstavlja područje rada ETF-a: Europska unija – proširena pristupom novih deset zemalja članica bivših partnerskih zemalja ETF-a – u uvjetima globalne ekonomije koja zahtijeva konstantno usklađivanje ponude i potražnje znanja. Takvo usklađivanje može se postići isključivo procesom kontinuiranog poučavanja i usvajanja znanja na dosad neviđenoj razini.

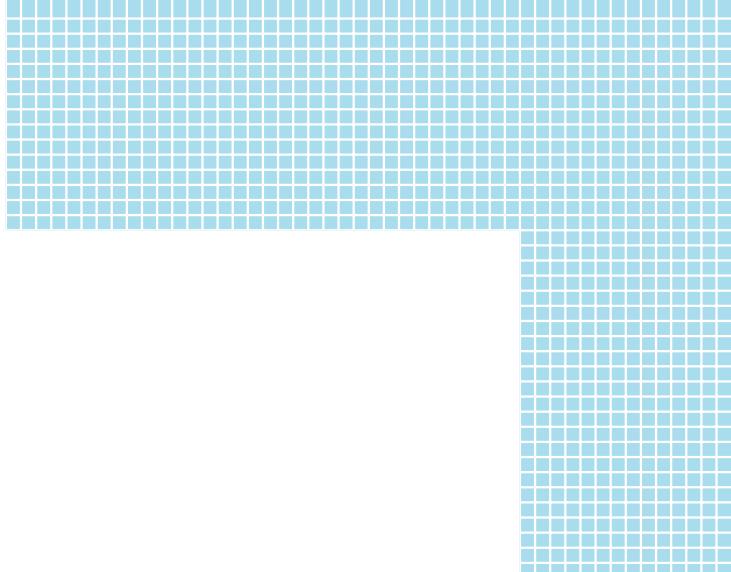
Uvodnom dijelu slijede primjeri aktivnosti ETF-a u 2004. godini. Naš analitički rad, procjene stanja, probne aktivnosti te sudjelovanje u programu Tempus predstavljaju samo uvod u široki spektar tehničkih pitanja s kojima se treba suočiti na putu ka društvenom i gospodarskom rastu i stabilnosti. Oni su istovremeno i pokazatelj težine zadataka pred kojima su se našle partnerske države.

Ohrabrujući rezultati pokazuju da razvijanje znanja i vještina ipak ima odlučujući značaj. Ulaganjem najvećih mogućih napora u razvoj najdragocjenijih resursa – ljudskih resursa – utiremo put ka stabilnosti i napretku ne samo unutar EU-e, već i u njenom susjedstvu koje uvelike prelazi granice same Unije.

Muriel Dunbar

Ravnateljica, Europska zaklada za izobrazbu

MIJENA POLITIČKOG KRAJOLIKA

Dobri susjedi

U 2004. godini Europska unija učinila je nešto što se samo 15 godina ranije činilo nemogućim. Srušila je zid koji je Evropu dijelio pola stoljeća. Bivših zemalja pripadnica istočnog bloka postalo je punopravnim članicama Unije.

Usprkos širenju, Evropa još uvijek nadilazi granice Europske unije. U uvjetima globalne ekonomije Europska unija ne može opstati u izolaciji. Dobrosusjedski odnosi su imperativ za razvoj stabilnosti i prosperitet. EU stoga održava stalni dijalog i međusobno surađuje s kulturološki različitim grupama susjednih zemalja.

EU je odigrala, i još uvijek igra, glavnu ulogu u međunarodnoj potpori usmjerenoj ka političkoj i gospodarskoj reformi i razvijanju stabilnosti **Zapadnog Balkana**. U ovoj je regiji ostalo još mnogo posla, no situacija se u posljednjih nekoliko godina promjenila. Došlo je do značajnog razvoja demokratskog sustava, a sve su države odlučne u

približavanju Europskoj uniji. EU je daleko najveći donator koji pomaže na Zapadnom Balkanu.

EU posebice brine da **Mediteran** ne postane geo-strateška linija rascijepa između uspješnih i manje uspješnih gospodarstava te različitih društveno-političkih sustava. Europski čelnici pokušavaju produbiti dijalog i razvijati političko i gospodarsko partnerstvo sa zemljama Sjeverne Afrike, bližeg Srednjeg Istoka i šire. Cilj je euro-mediteranskog partnerstva stvoriti područje mira i stabilnosti na temeljima zajedničkih vrijednosti te izgraditi regiju uzajamnog prosperiteta kroz slobodnu trgovinsku zonu i stvaranje jedinstvenog tržišta koje bi obuhvaćalo i mediteranske zemlje.

Fotografija: European Union photo library

*Proširenje EU-e u svibnju 2004.
donijelo je promjene i nove izazove.*

Prsten prijatelja

Europska susjedska politika (skraćeno ENP) izravna je politička posljedica želje Komisije za aktivnom potporom "prstena prijatelja", kako je to nazvao bivši predsjednik EU-e Romano Prodi, oko Europske unije. Ciljevi ove politike upravlјat će suradnjom sa svim državama ETF-a, izuzev onih s perspektivom pristupa, Ruske federacije i Središnje Azije, no uključujući države Kavkaza.

Proširena Europska unija mora i dalje paziti na strateške odnose s bivšim sovjetskim državama **Istočne Europe i Središnje Azije**. Zajednički je interes sprječiti pojavu novih zidova koji bi dijelili Europu. EU programom Tacis potiče gospodarske i političke promjene u ovom dijelu svijeta. Na taj način podržava institucionalnu i administrativnu reformu, privatni sektor te ublažavanje siromaštva, a bila je i vrlo učinkovita u smanjivanju velikih tenzija i nemira iz prošlosti.

Ovi programi koji su posebno osmišljeni za svaku regiju predstavljaju važne instrumente za europsku susjedsku politiku koja je stupila na scenu 2004. s ciljem dijeljenja dobrobiti stečene nedavnim proširenjem EU-e s državama koje trenutno graniče s Unijom. (Pogledajte tekst u okviru.) Cilj ove politike je prilično jednostavan: stvoriti krug zemalja zajedničkih vrijednosti koje žele razviti bliske odnose. To će ojačati stabilnost, sigurnost i boljitiak svih članova te sprječiti nastajanje novih linija razgraničenja između proširene EU-e i susjeda.

Njezini su ciljevi:

- dijeljenje dobrobiti od proširenja umjesto novih ograda unutar i oko Europe;
- promicanje dobrog upravljanja i reforme;
- stvaranje tzv. "prstena prijatelja" – područja mira, stabilnosti i prosperiteta temeljenog na zajedničkim vrijednostima i interesima.

Važno je napomenuti da daljnje širenje EU-e nije jedan od ciljeva ENP-a. Nadalje, ENP ne zamjenjuje postojeće pravne i institucionalne dogovore, primjerice sporazume o pridruživanju i okvire poput Barcelonskog procesa.

Do 2006. finansijska potpora uključenih zemalja usmjeravat će se programima MEDA i Tacis, no u Finansijskoj perspektivi od 2007. do 2013. oba će zamijeniti pojednostavljeni Instrument za europsko susjedstvo i partnerstvo (*European Neighbourhood and Partnership Instrument*, ENPI). Sudjelovanje u redovnim programima Zajednice predviđeno je iako, značajno za Strukovno obrazovanje i osposobljavanje (*Vocational and Educational Training*, VET), ne još kroz program Leonardo da Vinci.

Točan način provođenja potpore i suradnje nakon 2007. godine još namjerno ostaje otvoren. To djelomično objašnjava zašto su zamjeniku Karlu Fredriku Svedangu iz GD-a za vanjske odnose postavili tolika pitanja kad je izložio ENP na regionalnom Savjetodavnom forumu ETF-a u Torinu u studenom 2004. godine. Na pitanje "Koliko daleko možemo ići?" odgovorio je: "To je stvar političke volje."

Fotografija: European Union photo library

Stvaranje "prstena prijatelja" oko Europske unije jedan je od ciljeva Europske susjedske politike.

Utvrđivanje pravca

Kako države Zapadnog Balkana mogu izvući najbolju lekciju iz iskustava pristupanja EU? To je bilo jedno od ključnih pitanja postavljenih izaslanicima na susretu povodom desete godišnjice ETF-ovog Savjetodavnog foruma održanog u Draču, u Albaniji 21. i 22. lipnja 2004. Široka paleta odgovora uključivala je sljedeće: precizno utvrđivanje politike proizašle iz učenja zemalja kandidata, održavanje više regionalnih susreta te više studijskih posjeta ukoliko to prilike dozvole te poticanje zemalja u regiji na preuzimanje kontrole nad odnosima sa zemljama članicama EU.

Ovaj je sastanak sudionicima pružio mnoštvo stimulativnih prilika za doprinošenje razvoju aktivnosti u regiji. Osvrćući se na specifičan slučaj reforme VET u Albaniji, izaslanici su doznali da trenutno samo 16 % učenika pohađa srednje strukovne škole, budući da sustav nije uskladen s potrebama industrije. U posljednjih 18 mjeseci optimizam je nadjačao pesimizam, no to se dogodilo zahvaljujući većoj angažiranosti socijalnih partnera i povećanom broju studenata.

Posjeta lokalnoj srednjoj strukovnoj školi potvrdila je novonastali optimizam. Međunarodna fundacija pomogla je predanom lokalnom osoblju koje je ovu oronulu školu pretvorilo u živahnu izobraznu instituciju s automehaničarskim i vodoinstalaterskim tečajevima. "Ova je škola poticajan primjer međunarodne suradnje i važnosti povezanog djelovanja obrazovnih stručnjaka i tržišta rada," rekao je Peter de Rooij, koji je tijekom boravka u Draču zakoračio u posljednji tjedan upravljanja ETF-om.

U okviru nedavnog proširenja EU-e i mogućnosti prenošenja iskustava stečenih provođenjem reformi VET s novih zemalja članica na zemlje kandidate za pristup, sudionici su se osvrnuli na napredak ostvaren u 2004., a zatim posvetili radionicama kako bi pomogli u oblikovanju ETF-ova Programa rada za 2005.

Sastanak je okončan potpunom podrškom izaslanika ETF-ovu Programu rada za 2005. Prijedlozi i ideje sa sastanka Savjetodavnog foruma u Draču predloženi su na usvajanje na zasjedanju Upravnog odbora 9. studenog 2004. u Torinu.

Fotografija: ETF/A. Martin

Postignuća u razvoju VET-a na Zapadnom Balkanu bila su glavna tema sastanka Savjetodavnog foruma održanog u Dürresu, u Albaniji u lipnju 2004.

NAŠ RAD U 2004.

1. svibnja je vatrometom i proslavama obilježen pristup deset bivših partnerskih zemalja Europskoj uniji. Proteklih deset godina radili smo zajedno s tisućama ljudi u spomenutim zemljama pripremajući njihove stručnjake za izobrazbu, sustave i politike za ostvarivanje europske suradnje među ravnopravnim partnerima. Kanalizirali smo stečena iskustva i znanje zemalja članica EU-e prema regiji, razvijali i provodili probne aktivnosti, podržavali razvoj visokog obrazovanja kroz program Tempus te razgranali mreže za bolji protok informacija povezanih s tržištem rada i izobrazbe. Za nas je

pristup novih deset zemalja označio kraj dugačkog procesa povezivanja ljudi, usmeravanja reformi, posredovanja stečenih iskustava i znanja i jačanja sposobnosti za suočavanje s europskim procesima, politikama i institucijama.

Zahvaljujući gospodarskom rastu koji je nadmašio rast 'starih' zemalja članica i obrazovnim pokazateljima koji su donosili obećanje dugoročnog razvoja odgovarajućeg segmenta ljudskih resursa, u svibnju 2004. izgledi za nesmetano pripajanje Europskoj uniji činili su se zaista odličнима.

Fotografija: European Union photo library

2004. obilježena
je promjenama i
razvojem Europe
i ETF-a.

Fotografija: ETF

Jedno od osnovnih načela ETF-a je učenje na uspješnim modelima u drugim zemljama.

Primjer onda i sada

Litva je najsvjetlij primjer utjecaja rada ETF-a na reformu VET u novim zemljama članicama. Usko surađujući s Ministarstvom obrazovanja, Litvanski nacionalni opservatorij brzo se razvio u leglo inovativnih ideja u pogledu reforme VET. Već je u kasnim 90-ima Ministarstvo potpomoglo njegovo osnivanje pa je ured postao državni laboratorij za analizu potreba tržišta rada, sektorijalna i regionalna istraživanja te probne aktivnosti.

ETF je pomogao u osnivanju regionalnog centra za izobrazbu u Marijampolu u projektu potpomognutom finskim državnim tijelima. Centar je djelovao kao partnerstvo sedam postojećih institucija za izobrazbu u regiji, a ogroman porast učinkovitosti postignut je stapanjem upravnog tijela, razvoja kurikuluma, resornih središta i materijala za poduku. Pravne odredbe sastavljene prije početka projekta osigurale su njegovu održivost, a u roku nekoliko godina taj se uspješan model počeo primjenjivati u ostalom dijelu zemlje.

Postavši novim članovima Europske unije, 2004. Litvanci su ugostili grupu kolega iz Kirgistana kako bi s njima podijelili uspješno iskustvo provedbe reforme VET. Danas je u Litvi nekadašnja Jedinica za reformu Phare VET postala Jedinica za upravljanje europskim socijalnim fondom, dok je Nacionalni opservatorij sada dio Metodološkog centra litvanskog Ministarstva obrazovanja.

Bio je ogroman zadatak pripremiti sustave obrazovanja i izobrazbe i tržišta rada deset pristupnih zemalja za članstvo u EU. U tom smo procesu sakupili ogromne količine podataka bilježeći napredak reforme, aktivnosti i strukture sudionika. Bliska suradnja s našom sestrinskom agencijom, Europskim središtem za razvoj strukovne izobrazbe (Cedefop), pomogla je sprječiti nepotrebne gubitke resursa u utrci za pristup. Svakoj smo zemlji predali sve izrađene zapise i glavne publikacije te 'who's who' u strukovnom obrazovanju i izobrazbi. Svojim Nacionalnim opservatorijima pomogli smo u pripremi za sudjelovanje u Cedefop-ovo mreži europskih stručnjaka na polju obrazovanja (ReferNET), a akterima novih zemalja članica u pripremi za sudjelovanje u ostalim Cedefop-ovim mrežama.

Fotografija: ETF/Erik Luntang

Peter de Rooij razmjenjuje informacije s ETF-ovom sestrinskom organizacijom, Europskim središtem za razvoj strukovne izobrazbe (Cedefop).

Važne naznake

Stupanj uspjeha sadašnjeg proširenja EU-e imat će bitne implikacije na rad ETF-a u budućnosti. "Prvi krug proširenja pružit će važne naznake o tome kako uložiti pomoćna sredstva EU-e za razvoj ljudskih resursa u ostalim budućim zemljama članicama," rekao je bivši ravnatelj ETF-a Peter de Rooij u svibnju 2004.

"Naporno smo radili pomažući zemljama pristupnicama u pripremi za ulazak, no tek nakon što je Lisabonski sastanak na vrhu uvrstio razvoj strukovnog obrazovanja i izobrazbe u dnevni red europske politike i to na mjesto koje ta tema zaista zaslužuje. Sada su gotovo svi suglasni o važnosti prilagodbe obrazovanja i izobrazbe potrebama društva temeljenog na znanju. Također je postignut detaljan sporazum o potrebi veće europske suradnje na polju strukovnog obrazovanja i izobrazbe kroz proces pokrenut u Kopenhagenu 2002. Rezultat toga je da smo danas u izvanrednoj prilici još bolje pripremiti buduće zemlje članice za pristup."

"Glavni izazov ETF-a u budućnosti bit će predvidjeti nove smjerove u kojima će se kretati politika EU," rekao je Peter de Rooij. "EU razmišlja o svojim fizičkim granicama. U sljedećem proširenju najvjerojatnije će ući zemlje Balkana i sadašnje pristupne zemlje, no nije izgledno da će se EU nakon toga nastaviti širiti i dalje. Stoga nova susjedska politika nije samo privremeno rješenje. Politika će se promijeniti, to više neće biti ona ista koja je glavnu sredstava usmjeravala za pomoć novim članicama sa svrhom pristupa Uniji. Nova će politika biti pomaganje zemljama 'šire europske regije' u postizanju što većeg napretka i stabilnosti, s time da konačni cilj neće biti uključenje u EU. Stoga ETF mora iskoristiti sve iskustvo koje smo prikupili u prvom krugu pristupnih zemalja kako bi se pripremio za sljedeći, a zatim isti postupak primjeniti na razvoj dobrog susjedstva."

Fotografija: ETF/A. Ramella

Peter de Rooij,
ravnatelj ETF-a 1994-2004

Naslijednica Petera de Rooja, Muriel Dunbar, također je optimistična u pogledu budućnosti ETF-a u okviru nove europske susjedske politike: "Pristupite li VET-u kao instrumentu za gospodarski razvoj, mandat u ETF-u postaje uzbudljiv i izazovan," rekla je u nedavnom intervjuu. "Za Europsku je uniju od presudne važnosti raditi na razvijanju jakih gospodarstava u njenom okruženju, kako za razvoj novih tržišta robe i usluga, tako i za upravljanje održivim sustavom zapošljavanja. Jaka i napredna tampon-zona oko Europske unije riješit će probleme migracije i društvenih nemira."

Fotografija: ETF/A. Ramella

Svečani prijam u Villi Gualino 29. lipnja 2004. obilježio je desetljeće učenja ETF-a.

Deset godina ETF-a

29. lipnja 2004. proslavili smo desetu godišnjicu prijemom u Villi Gualino, sjedištu ETF-a u Torinu. Prijem je također obilježen odlaskom s dužnosti desetogodišnjeg ravnatelja ETF-a Petera de Rooija i predstavljanjem njegove nasljednice Muriel Dunbar.

Kronika prvog desetljeća zaklade objavljena je pod naslovom *Ten Years of the ETF*. Ovaj dokument je živopisno izvješće o desetljeću izvanrednog napretka ostvarenog kroz učenje i rad otkrivanjem novog teritorija. Većina materijala objavljena je na temelju iskaza ljudi koji su sudjelovali u projektu.

Razvijanje stručnosti

U sklopu evaluacije dosad učinjenog, 2004. smo napravili popis svih aktivnosti kako bi pronašli zajednički nazivnik. Jedna od najznačajnijih stvari

koje smo primijetili je da se na međunarodnoj razini potpora razvoju obrazovanja i izobrazbe, čini se, sve manje temelji na stručnosti a sve više na dijalogu. Danas se znanje i stručnost ne raznose, već dijele i grade u suradnji s partnerskim zemljama. Odnosno, jednostavnije rečeno: danas više ne molimo savjetnike da napišu izvješće o određenom problemu, već sve češće ciljeve postižemo okupljujući ljude za okrugle stolove. Naš se rad više oslanja na dijalog i povratne informacije, a to se primjenjuje na organizacijski razvoj i na vanjske aktivnosti.

Naš analitički rad na ključnim temama u pogledu strukovnog obrazovanja i izobrazbe nekada se odvijao u tzv. 'fokusnim grupama' i posebnim sastancima stručnjaka. Razmatrajući implikacije revizije, otkrili smo da trebamo usmjeriti tematski rad bliže aktivnostima na projektima i sve to postići razvijanjem dijaloga unutar ETF-a. Krajem 2004. aktivnosti za razvoj stručnosti smo postavili u novi okvir žečeći projektu ETF-a i državnim upraviteljima ponuditi širi spektar instrumenata za razvoj stručnosti te veći prostor za rasprave o ovoj temi u čitavoj organizaciji. Nadamo se da ćemo na taj način postići integriraniju povezanost između organizacijskog učenja i individualnog razvoja.

Revizija je također pokazala da bi ETF mogao bolje koristiti tehnologiju. Rezultat toga je da ćemo u 2005. pokušati proširiti tematski rad u *online* zajednice za tehničko savjetovanje. Klasičan primjer učenja organizacije bio je zapravo projekt e-učenja (pogledajte tekst u okviru) koji nas je usmjerio na ovaj put.

E-učenje od partnerskih zemalja

Dijeljenje stručnih iskustava i znanja nije jednosmjeran proces od EU-e na partnerske zemlje, što je odlično ilustrirano primjerom ETF-ove suradnje u projektu e-učenja u Izraelu.

2004. godine objavljeno je izvješće o procjeni stanja počinjalo iz prvočitne odluke donesene 2001. o intenzivnijoj suradnji s Izraelom na polju e-učenja.

U izvješću je opisan način na koji Izrael koristi zanimljiva i inovativna rješenja za univerzalne probleme premoščivanja digitalnog jaza, posebice međugeneracijskog.

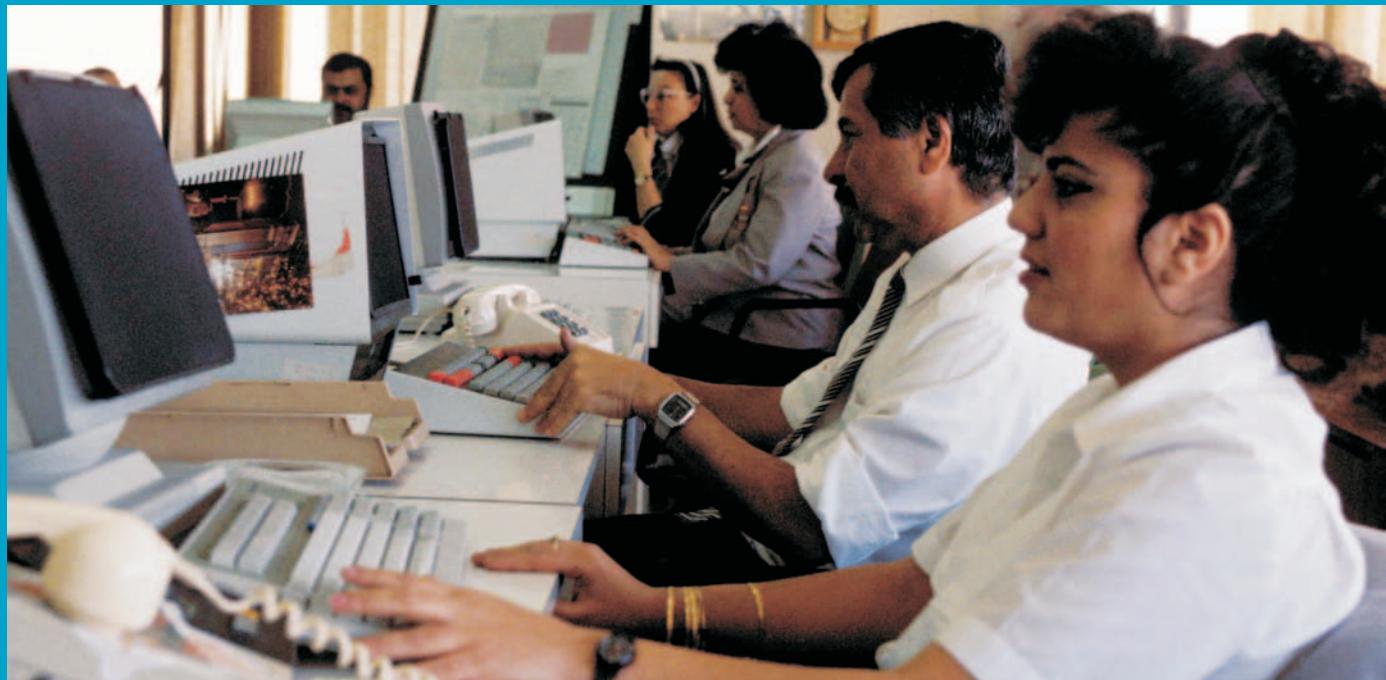
U Izraelu je kasnih devedesetih tisuće obitelji dobilo računala i priključke za Internet. Prvobitni državni plan bio je na ovaj način podijeliti 30.000 računala, no procjena na osnovu prve pošiljke od 10.000 računala pokazala je da, usprkos ciljanom

segmentu društva i stvarnoj uporabi, djeca možda nisu bila grupa koju je trebalo najviše uvjeravati u blagodati računala.

Stoga je dio aktivnosti ove inicijative preusmjeren na starije stanovništvo. Razvijen je multi-generacijski program kroz koji se od mladih učenika tražilo da obučavaju starije osobe.

Ovakvi primjeri i pouke mogu se koristiti i unutar EU, ali i u ostalim partnerskim zemljama. Rad s Izraelom ima dvostruki učinak: zaključci izvješća o procjeni stanja koriste se u Izraelu za prateće aktivnosti, primjerice za izobrazbu učitelja i nastavnika. ETF će stečeno pozitivno iskustvo i opće zaključke iz izvješća usmjeriti na novi program MEDA-ETE.

Fotografija: ILO/J. Maillard

Odrasli su primarni cilj nedavno pokrenutih inicijativa e-učenja.

S vremenom će teme i pripadajuće analitičke aktivnosti početi formirati program rada na terenu, istraživanja zemalja i probne projekte. Projekti implementirani u 2004. više su se bavili temama koje su poprimile poseban značaj u prethodnim godinama. Razvili su se spontano iz naših aktivnosti tijekom 2003. i u nastavku su ukratko prezentirani.

Sivo tržište rada

Dugi niz godina velika većina ljudi smatrala je da 'siva' ekonomija tek graniči s kriminalom, pa je stoga pretežno ignorirana. Zapadne donatorske organizacije često su teško pravdale trošenje skromnih sredstava na tom području. Međutim nedavno je ponovno razmotrena važnost sive ekonomije izvan granica Zapadne Europe.

Posljedica toga je da su pojedini međunarodni donatori u međuvremenu shvatili smisao brige za potrebu za stjecanjem novih vještina ljudi zaposlenih u sivom sektoru. Ogorična većina njih radi in bona fide, no često imaju ograničene sposobnosti i nizak društveni status, što nerijetko rezultira masivnom i dugoročnom nezaposlenošću. Kao primjer razmjera koje je ovaj problem poprimio valja navesti da je u pojedinim zemljama Središnje Azije službeno tržište rada tako nerazvijeno da sivi sektor zapošljava do 50% aktivnog stanovništva.

Vlade tih zemalja počinju uviđati da jednostavno ukidanje sivog sektora nije rješenje, te da je potrebno dublje istraživanje o tome kako ljudi zaposleni u ovom sektoru dolaze do znanja. Tvorci politike u Europskoj uniji također pokazuju volju za promjenom načina razmišljanja. Tako se primjerice žarište interesa programa Tacis premjestilo pa sada obuhvaća utjecaj sivog sektora na

gospodarsku tranziciju, smanjenje siromaštva te lokalni gospodarski i društveni razvoj.

Otkada je ETF započeo istraživati ulogu izobrazbe pri pomaganju zaposlenima u izlaženju iz kruga sivog sektora, iskustvo stečeno na ovom području primijenjeno je na projektne aktivnosti preko granice. 2004. Albanija je odabrana za istraživanje o sivoj ekonomiji i izobrazbi. ETF-ov Odjel za proširenje i Jugoistočnu Europu pokrenuo je istraživanje u rujnu, a rezultati se očekuju u drugom tromjesečju 2005.

Pomaganje ljudima u pronaalaženju posla jedan je od načina borbe protiv lokalnog siromaštva.

Lokalni razvoj i borba protiv siromaštva

U Središnjoj Aziji ETF provodi trogodišnji projekt otkrivanja uloge lokalnih inicijativa na polju izobrazbe u suzbijanju siromaštva. Projekt je probitno pokrenut u Kazahstanu, Kirgistanu i Uzbekistanu prikupljanjem podataka o tekućim javnim i privatnim aktivnostima lokalne izobrazbe. U 2004. godini rezultati dobiveni promatranjem navedenih područja prikazani su široj javnosti, a projekt je proširen na zemlje Kavkaza i Tadžikistan. Glavni korisnici izvješća su izaslanstva EZ-a u čije prioritete spada borba protiv siromaštva i lokalni razvoj.

Projekt je iznjedrio pregled stanja trenutne aktivnosti izobrazbe, no njegov domaćaj uvelike prelazi samu procjenu stanja. Primjerice, okvir za lokalni razvoj kojeg ETF trenutno razrađuje predstavlja jedan od konceptualnih rezultata projekta. Taj će se okvir prilagoditi za uporabu u

ostalim zemljama sudionicama projekta s partnerima iz Kazahstana, Kirgistana i Uzbekistana koji će na proširenom projektu djelovati kao mentori.

Iskustva i znanje stečena na ovom polju u okviru ETF-a i Europske unije kao cjeline sve će se više primjenjivati u projektnom radu nadolazećih godina. Lokalni razvoj a posebice pozitivan utjecaj lokalnog partnerstva predstavljaju ključnu temu unutar EU-e i u našem radu s partnerskim zemljama. Lokalna partnerstva su središnji element našeg djelovanja na Zapadnom Balkanu i u mediteranskoj regiji. (Pogledajte tekst u okviru.) Iskustva prikupljena u različitim regijama razmjenjuju se i primjenjuju na razna polja unutar naše organizacije i njenih aktivnosti.

Bliska suradnja među stručnjacima, donatorima i agencijama za provedbu neizbjegna je za učinkovitost obrazovnih programa.

Suradnja među donatorima

Suradnja s ostalim donatorima intenzivirana je 2004. Posebice rad sa Svjetskom bankom premjestio se izvan uobičajenih zemljopisnih granica ETF-a. Bliska suradnja ostvarena je, primjerice, u Jemenu gdje su profili sektora prikupljeni već 2002., dok je 2004. zajedničkim snagama izrađen, raspravljen i usvojen nacrt okvira strategije izobrazbe.

Suradnja se brzo kreće od praktične razmjene iskustava i zajedničke organizacije konferencija, seminara i radionica k osnovnom istraživanju u pogledu ključnih tema na polju razvoja ljudskih resursa. Pokušavajući pronaći zajedničko tlo za buduću suradnju, 2004. ETF i Svjetska banka su odabrali pet segmenata koje su obje strane smatrale ključnim za razvoj izobrazbe u partnerskim zemljama Mediterana. Radilo se o upravljanju, financiranju, ulozi socijalnih partnera, kvaliteti i vještinama potrebnima za sivi sektor. Ciljane zemlje u ovoj praksi bile su Tunis, Jordan, Egipat i Libanon.

Rad potreban za razrađivanje ovih tema uključivao je miješane grupe od po deset do dvanaest stručnjaka čiji je zadatak bio prikupljanje podataka iz istraživanja o obrazovanju. Trebali su napraviti popis aktivnosti istovremeno vodeći računa o budućnosti, odnosno o planovima, prilikama i potrebama. Završno izvješće koje će biti objavljeno 2005. bit će sastavljeno u obliku regionalnog izvješća koje će pokrivati pet segmenata s aneksima za svaku od četiri zemlje.

Ova je aktivnost izrodila mnogo bolje razumijevanje nekih neodloživih problema na polju strukovne izobrazbe u Sjevernoj Africi i Srednjem Istoku. Ona je također dovela do boljeg uvida u rad različitih donatora. Za ETF će biti od posebne koristi usredotočenost izvješća na finansije te njegova razina analize. Aktivnost su financiali ETF i Svjetska banka, a dodatna sredstva prisrbio je Ured za međunarodni razvoj Velike Britanije.

Prepoznavanje potreba i prilika

Razvijanje stručnosti nije samo stvar boljeg razumijevanja složenog procesa izobrazbe i njegove povezanosti s razvojem tržišta rada, već je potrebno zbog zemalja koje čine relativno neistražen teritorij u razvojnoj suradnji EU. Zemlja kojoj je EU nedavno ukazala novu potporu je Tadžikistan. Zahvaljujući pomoći ETF-a, razvoj ljudskih resursa postao je ključni element programa Tacis u ovoj srednjeazijskoj državi. (Pogledajte tekst u okviru.)

Tadžikistan na rubu preživljavanja

Šest godina nakon što je mirovni sporazum okončao okrutni građanski rat u Tadžikistanu, uznapredovali su planovi za pokretanje velike reforme izobrazbe koju tamo vide kao ključni faktor za gospodarski oporavak zemlje. Uz pomoć Europske zaklade za izobrazbu osmišljen je konceptualni okvir reforme i decentralizacije sustava strukovne izobrazbe ove planinske srednjeazijske države, a projekt Tacis za pomoć u izradi novih zakona bi trebao otpočeti 2005.

Enrico Romiti, dugogodišnji stručnjak na projektu reforme strukovne izobrazbe Tacis rekao je da se važnost provođenja ove vrste reforme u post-ratnom oporavku države ne bi trebala podcenjivati. "Ovo je prvi projekt Tacis u Tadžikistanu koji nije usmjeren samo na probleme pukog preživljavanja, primjerice osiguravanja zaliha vode ili zdravstvene njegе. To je prvi strateški projekt, kao i prvi obrazovni projekt."

G. Romiti će raditi s voditeljima strukovne izobrazbe u tri probne regije, Dušanbe, Kathlon i Soghd, kako bi se ustanovile nove obrazovne 'obitelji', osvremenile izuzetno zastarjele metode podučavanja i izobrazbe, osmislili novi studijski programi i utvrstile potrebe tržišta rada u nastajanju.

Mirzo Yorov, upravitelj Metodološkog uslužnog centra u Tadžikistanu rekao je: "Toliko smo godina živjeli u izolaciji da smo sretni što smo uključeni u širi projekt. Bez ovakve vrste potpore nemamo nikakvu nadu za pronalazak izlaska iz krize posljednjih godina."

Fotografija: ETF

Programi strukovnog obrazovanja donose rješenja za područja pogodena krizom poput regije Dushanbe u Tadžikistanu.

Izobrazba učitelja i nastavnika

Vezano uz proslave kojima je obilježena deseta obljetnica u lipnju ove godine, ETF je organizirao međunarodnu radionicu na prilično zanemarenu temu koju već nekoliko godina pokušavamo aktivno promicati: izobrazba učitelja i nastavnika. Radionica 'Interes aktera i profesija podučavanja' bila je razrada teme 'učenje metodologije' razvijene na konferenciji 'Obrazovno gradivo' Savjetodavnog foruma održane u studenom 2003.

Radionicom se pokušalo potaknuti pitanje modernizacije profesije podučavanja uz pomoć aktera na polju strukovnog obrazovanja i izobrazbe. Radionica je jasno pokazala složenost pitanja kojima se bavila. Izobrazba učitelja i nastavnika predstavlja temelj obrazovanja i vrlo je teško raspravljati o reformi izobrazbe učitelja, a da se debata ne raširi na čitav spektar naših aktivnosti.

Ipak, mišljenja su se počela sakupljati drugi dan sastanka sažetkom izvješća raznovrsnih rasprava vođenih tijekom šest sjednica seminara. Glavni ETF-ov stručnjak Bernhard Buck predstavio je moguće pravce za budućnost. Izvješća kao i sva ostala dokumentacija seminara dostupna je na našoj Web stranici.

Fotografija: ETF/F. Decorato

Učimo jedni druge.

ETF je i dalje odlučan u raspravljanju o reformi izobrazbe učitelja i nastavnika u partnerskim zemljama kroz široku paletu svojih aktivnosti, uključujući i Tempus (pogledajte dodatak). ETF-ov godišnjak *ETF Yearbook 2005*. bit će u potpunosti posvećen ovom problemu, a ostale aktivnosti su u tijeku razrade.

Podučavanje demokracije na sveučilištima

Krajem devedesetih konzorcij evropskih sveučilišta koji je razvio sustav izobrazbe učitelja na jezicima manjina bivše jugoslavenske Republike Makedonije uvidio je kako nedostatak građanskog obrazovanja koči demokratski razvoj podijeljene zemlje. Na čelu sa Sveučilištem iz Malmö, predložili su pokretanje projekta Tempus za razvoj izobrazbe učitelja u pogledu predmeta vezanih za demokraciju.

Odabrali su savršen trenutak. Pedagoški zavod makedonskog Ministarstva obrazovanja upravo je pokrenuo razvoj građanskog obrazovanja, no nedostajalo je sredstava i stručnosti, pa je njegov rad kočila nedovoljna suradnja između obrazovnih institucija i pripadajućih područja primjene. Tražio se integrirani pristup koji bi uključivao vlasti, sve institucije za izobrazbu učitelja i državne škole i vrtiće.

Njihov je prijedlog prihvачen i 2001. konzorcij je krenuo s planiranjem razvoja novih strategija učenja i poduke za demokraciju. Partneri u projektu bili su Fakultet za izobrazbu učitelja predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja u Bitoli,

Fakulteti pedagogije iz Skoplja i Štipa, dva vrtića i pet osnovnih škola. Zajedno su razvili materijale za učenje i poduku, unaprijedili strukture za praktično učenje te lansirali mobilne centre za izobrazbu kako bi proširili domet projekta.

Posljedice ovog projekta, okončanog 2004., osjetile su se širom zemlje. Razvijen je novi nacionalni kurikulum za temeljnu izobrazbu učitelja. Školama i studentima pedagoških fakulteta podijeljeni su udžbenici, časopisi i videovrpce, a u čitavoj zemlji organizirane su radionice. Glavni državni mjesecnik, Education Worker, pomno je pratilo projekt od početka do kraja.

Čak i nakon što je projekt okončan, partnerstvo razvijeno među svim interesnim grupama u pogledu građanskog obrazovanja osiguralo je predanost cilju. Projekt je uvrstio fakultete uključene u Europsku mrežu obrazovanja učitelja (ETEN), a njihov je angažman porastao u tolikoj mjeri da će zajedno ugostiti sastanak ETEN-a 2005.

Razmjena informacija i stručnih znanja predstavlja važan dio ETF-ovog rada s partnerskim zemljama.

Postavljanje trenda u Siriji

2004. godina obilježila je kraj ETF-ovog angažmana u pionirskom projektu pokretanja modela strukovnog naukovanja u Siriji. Sudionici su se okupili na seminaru u Damasku prošlog prosinca kako bi raspravili o rezultatima.

Nekoliko stotina mladih ljudi trenutno kombinira školsko obrazovanje i praktično usavršavanje u nekom od lokalnih poduzeća. Prvi diplomanti ovog modela obrazovanja sada ulaze na tržište rada i 50% ih je već pronašlo zaposlenje u usporedbi sa samo 20% diplomata starog sustava strukovnog obrazovanja. "U Al-Hafezu smo dosada zaposlili sve diplomante ovog modela koji su pokazali želju raditi za nas," kazao je Ahmed Shirin, upravitelj proizvodnje sektora proizvođača bijele tehnike u Damasku, "takav način obrazovanja stvara profil čovjeka kakvog trebamo."

Projekt uvodi nove oblike upravljanja u školama i reorganizirao je školski kurikulum za četiri djelatnosti. Započet je u Damasku, a zatim uspješno uveden u Alepu, drugom sirijskom gradu po veličini i važnoj industrijskoj bazi. Tamošnji industrijalci već pričaju o širenju ovog trenda na nove djelatnosti, primjerice ljevački zanat ili turizam. Možda je najvažniji domet projekta uspostava procesa socijalnog dijaloga u zemlji u kojoj vlada i industrija nisu navikli na suradnju. "ETF je odigrao vrlo važnu ulogu u razvijanju partnerstva između raznih ministarstava i industrijskih komora," kaže Fouad Al-Ghaloul, zamjenik ministra obrazovanja u Siriji.

Iako je ETF završio svoj rad, projekt se nastavlja. U tijeku su pripreme za širenje modela na Homs; u Alepu je postavljen cilj za uključivanje 10% od svih strukovnih studenata u ovaj obrazovni model do 2010.

No, utjecaj ovog naizgled skromnog probnog projekta ne zaustavlja se ovdje. Model strukovnog naukovanja udahnuo je inspiraciju za mnogo dublje reforme koje će započeti u rujnu 2005. Ovaj program MEDA vrijedan 21 milijun eura bitno će unaprijediti 16 strukovnih škola, uključujući i škole za strukovno naukovanje, te izgraditi strategiju za reviziju sirijskog sustava VET.

Povezivanje teorije i prakse

Mnoge od problematika koje ETF promiče u partnerskim zemljama aktualne su i u okviru Europske unije. Obrazovanje odraslih, cjeloživotno obrazovanje, okviri nacionalne kvalificiranosti i e-učenje, primjerice, teme su u središtu pozornosti i predmet na koji je usredotočen razvoj čak i unutar Europske unije.

Partnerstvo

U spomenute se teme ubraja lokalno i regionalno partnerstvo za izobrazbu i zapošljavanje. Postignut je širok konsenzus oko činjenice da se golema raznolikost u pogledu usvojenih znanja, mesta na kojima su stečena i načina na koji su stečena može premostiti kroz lokalna partnerstva. Dok državne i međunarodne vlasti moraju neprestano osiguravati postojanje okvirnih sporazuma u pogledu, primjerice, priznavanja i prenosivosti stečenih

Model strukovnog naukovanja u Siriji stotinama studenata pruža praktična znanja potrebna za zadovoljenje zahtjeva tržište rada ove države.

Fotografija: ETF

Projekt razvoja lokalnog gospodarstva i zapošljavanja u Albaniji i na Kosovu (LEEDAK) pokazuje kako susjedi mogu izvući korist iz zajedničkog iskustva i stručnosti.

znanja, samo su lokalni konzorciji blizu vatre da bi to zaista osjetili. Oni najbolje poznaju potrebe ljudi u svojoj zajednici, tko im može pomoći i koliko će za to biti potrebno prilagoditi praksu usavršavanja i izobrazbe, itd.

ETF-ov projekt LEEDAK (Lokalni razvoj gospodarstva i zapošljavanja u Albaniji i na Kosovu) omogućuje dvjema zajednicama u Albaniji i na Kosovu razvijanje lokalnih mogućnosti zapošljavanja kroz velika partnerstva između vlasti, poslodavaca, socijalnih partnera i stručnjaka za izobrazbu. Oni uče od kolega iz ostalih europskih zemalja kroz studijske posjete, no projekt je mnogo više od antene prema vanjskom svijetu. Štoviše, kad je LEEDAK zakoračio u drugi dio provedbe 2004., lokalno je postalo još lokalnije.

Polažući sve na angažman zainteresiranih i iz toga proizlazeći osjećaj vlasništva, pokrenuli smo natječaje za implementaciju strategije izobrazbe razvijene u Lezhëu, u Albaniji, tijekom prvog dijela provedbe projekta. Poziv je bio upućen isključivo albanskim društvima, a naš interes ograničen na polje turizma. Natječaj je dobio poznato lokalno društvo za izobrazbu koje je dovelo vlastite albanske veze. To je postala priča o uspjehu. Izvorno općina nije bila uključena na popis prioritetnih centara za strukovnu izobrazbu pod okriljem projekta CARDS, jer takav centar jednostavno nije postojao. Danas su ljudi koji su razvili partnerstvo iz Lezhëa uključeni u širenje te prakse u zemlji i šire.

Fotografija: ETF/F. Decorato

Obrazovanje odraslih

U Jugoistočnoj Evropi je 2004. jedna od ključnih tema bila obrazovanje odraslih. Početno obrazovanje u regiji još uvijek nedovoljno ohrabruje ljudi na nastavak školovanja. Dapače, mnogi mladi još uvijek rano napuštaju škole.

Rezultati popisa pokazali su da je ostvarena razina obrazovanja odraslih niska. Malobrojne tvrtke omogućuju usavršavanje svojim zaposlenicima. Posljedica toga je da su službe za zapošljavanje svih zemalja uvele modele kratkoročne izobrazbe za tržište rada kako bi pokušale riješiti problem visoke nezaposlenosti. Budući da postoji osjetna potreba za obrazovanjem odraslih, moraju se stvoriti politički i pravni okviri kako bi se uklonile prepreke za učenje i osiguralo kofinanciranje, jednak pristup i što veće sudjelovanje, relevantnost i transparentnost ponuda za izobrazbu, prepoznavanje vještina i odgovarajuća uporaba sredstava.

MEDA-ETE

29. studenog ETF je ugostio pokretanje regionalnog projekta MEDA: "Obrazovanje i izobrazba za zapošljavanje (*Education and Training for Employment, ETE*)". Taj projekt, vrijedan 5 milijuna eura, predstavlja novu inicijativu EU-e koja poboljšanjem izobrazbe i obrazovanja podržava zapošljavanje u Sjevernoj Africi i na Srednjem Istoku. Njegov je cilj preobrazba politike obrazovanja i izobrazbe u regiji. Projekt će nuditi platformu za radikalno poboljšanje regionalne kooperacije i pomoći u razvijanju zajedničkih okvira za prikupljanje, tumačenje i usporedbu indikatora izobrazbe i tržišta rada na međunarodnoj razini.

Prilikom lansiranja ovog projekta u Torinu, voditelj odjela EuropeAid-a Carla Montesi rekla je da je obrazovanje postalo najveći prioritet u mediteranskoj politici EU. "Zemlje u regiji pripremaju se za sporazume o pridruživanju Uniji i, najzad, slobodnu trgovinsku zonu koja bi trebala biti ostvarena do 2010. No nezaposlenost je još uvijek velika, osobito u žena i mlađih, dok obrazovni sektor još nije dorastao zadaći ovog problema."

U godinama između ove i 2008., projekt će pomoći deset zemalja regije u poboljšanju i preobrazbi obrazovnih politika i strategija, boljoj usklađenosti obrazovanja i izobrazbe s potrebama tržišta rada, osnaživanju kapaciteta pružatelja usluga koji rade na problemu mlađih nezaposlenih ljudi na području samozapošljavanja, te promicanju uporabe informacijske i komunikacijske tehnologije u obrazovanju i izobrazbi.

Uz pomoć stručnjaka iz svih zemalja sudionika, tim koji je utvrdio projekt osmislio je četiri komponente na kojima će projekt počivati. Zavod za intelektualne usluge projekta bit će godišnji Forum Euromeda o TVET-u za zapošljavanje. Sastavljat će ga sadašnji članovi ETF-ova Savjetodavnog foruma i, ukoliko to bude zahtijevao projekt, ostali predstavnici.

Stvarni pokretač projekta bit će institucionalizirana mreža informatora i ključnih aktera sustava izobrazbe i obrazovanja regije. Ona će obavljati funkciju regionalnog promatrača pružajući donositeljima odluka relevantne i ažurirane analize. Također će obavljati komparativne analize i proučavanja tema povezanih s izobrazbom i zapošljavanjem.

Dvije ostale komponente obuhvaćaju posebnu podršku za samozapošljavanje mladih nezaposlenih ljudi i razvoj inicijativa e-učenja. Prva će se uglavnom odnositi na poslovnu podršku, savjetovanje, izobrazbu i prateće usluge na područjima samozapošljavanja i osnivanja mikro-poduzetništva. Posljednja će pak biti usredotočenija na korištenje metoda i instrumenata e-učenja u izobrazbi učitelja. Neće osiguravati infrastrukturu, već će raditi na spomenutim poljima zajedno s ostalim inicijativama Unije, primjerice EUMEDIS-om, većim programom EU-e čiji je cilj poboljšanje kvalitete Euro-mediteranskog informacijskog društva i MEDFORIST-a, Euro-mediteranske mreže za dijeljenje obrazovnih resursa IST.

ETF-ov projekt obrazovanja odraslih obraća se upravo ovim potrebama i to iskušavanjem inovativnih metoda te pomaganjem u razmjeni znanja i iskustava. U okviru ovog projekta u siječnju smo u Zagrebu organizirali radionicu na temu strategija obrazovanja odraslih i instrumenata za provedbu. U svibnju smo održali još jednu radionicu u Crnoj Gori na temu razvoja partnerstva. Treća radionica o financiranju obrazovanja odraslih održana je u studenom u Mađarskoj, sasvim prikladno, jer je riječ o novoj zemlji članici koja može mnogo ponuditi u smislu dobre prakse u financiranju VET-a u teškim gospodarskim prilikama.

Sve su to bile regionalne radionice, a paralelno s njima u Hrvatskoj, na Kosovu, u Crnoj Gori i Srbiji pokrenute su nove državne aktivnosti. Za ove četiri zemlje sakupljena su izvješća o procjeni dok su za tri razvijene strategije za obrazovanje odraslih.

Kvalifikacije

Kopenhagenski proces i način na koji se njime nastoji poboljšati prenosivost kvalifikacija pogurao je problem kvalifikacijskih okvira na dnevnim redovima o europskoj politici obrazovanja i izobrazbe. Kvalifikacijski okviri nisu nov problem; mnoge europske zemlje predložile su nacionalne kvalifikacijske okvire. No nedavno širenje Europe dodatno je povećalo potrebu za hitnim međunarodnim usklađenjem na ovom polju i, imajući na umu europsku susjedsku politiku, stimuliralo raspravu o kvalifikacijskim okvirima u susjednim zemljama kao logički slijed unutarnje aktivnosti EU.

ETF-ova ravnateljica Muriel Dunbar potvrđuje pokretanje projekta obrazovanja i izobrazbe za zapošljavanje (ETE).

Fotografija: ETF

Pitanje okvira za kvalifikacije važan je dio reforme VET.

ETF je prokrčio put ovom području u mnogim partnerskim zemljama, od kojih je Ruska federacija bila možda najupečatljivija. U okviru savjeta opće politike prema zahtjevima ruske vlade, u 2003. počeli smo organizirati radionice na temu koja je proizašla iz Kopenhagenskog procesa. U 2004. te su radionice počele obrađivati temu nacionalnih kvalifikacijskih okvira i njihov doprinos cjeloživotnom učenju.

U lipnju 2004. organizirali smo političku radionicu u Moskvi koja je spojila obrazovanje i vlasti sa područja rada. Sudionici koje je odabrao ETF bili su iz državne Dume, vlade, regionalnih vlasti i ostalih važnih službi. Prepoznali su nužnost suradnje na ovoj problematiki i to su stavili na papir, što je bio izuzetan napredak.

Na zahtjev sudionika i izaslanstva EZ-a u Moskvi, u 2005. Ruska federacija će ostati usredotočena na nacionalne kvalifikacijske okvire. Istovremeno ćemo pokrenuti probni projekt za razvoj nacionalnog kvalifikacijskog okvira u Ukrajini, gdje

je predsjedničkom uredbom iz rujna 2004. otvoren put ka pravoj reformi VET.

Prvi pokušaj razvoja VET-a u Ukrajini napravljen je već 1998., no zbog manjka sredstava inicijativa je preuranjeno propala. ETF je usprkos tome postavljanjem temelja nastavio svoj rad u sjeni. Probne projekte i ostale aktivnosti u godinama koje su uslijedile financirali smo iz vlastitog proračuna.

U 2002. godini, kada je država objavila nacionalnu doktrinu obrazovanja u 21. stoljeću, razvoj se odjednom ubrzao. U tome je značajnu ulogu odigralo strukovno obrazovanje i izobrazba, i u 2003. smo Ukrajincima pomogli u osmišljavanju ideje za strategiju nacionalne reforme VET.

U razdoblju izrade nacrta novog programa reforme Tacis VET, većinu informacija pružilo je temeljito istraživanje provedeno na temu VET-a i razvoja tržišta rada koje smo objavili 2004. Program će se inicijalno fokusirati na nastavak izobrazbe i decentralizaciju uprave VET-a, no od 2005. otvorit će se put brojnim aktivnostima.

Razmjena stručnih iskustava i znanja

“Ono što je dobro za nas, dobro je i za njih,” rekao je Ján Figel’, novi povjerenik za obrazovanje i kulturu u razgovoru za ETF-ov novi časopis *Live & Learn* krajem 2004. To je ukratko filozofija europske susjedske politike, vodeće doktrine za podršku EU-e susjednim regijama u godinama koje nadolaze. Doista, mnoga iskustva stečena u EU-i

mogu naći odgovarajuću primjenu u partnerskim zemljama. Jedan od ključnih zadataka Europske zaklade za izobrazbu je način na koji ta iskustva učiniti dostupnima u spomenutim zemljama i to onima kojima su potrebna.

Pristup i pridruživanje

Jedan od ključnih elemenata Europske susjedске politike je to što jamči jednaku važnost razvoju ljudskih resursa u potencijalnim budućim zemljama članicama Unije i ostalim partnerskim zemljama. Teme koje se dotiču zaista su prilično slične u svim regijama u kojima djeluje ETF: dnevni red je utvrđen europskim postignućima u razvoju koje u prvom redu diktiraju Lisabonski i Kopenhagenski procesi.

Glavna razlika u pristupu leži u tehničkoj pripremi za pristup koja se odvija u trenutnim i budućim zemljama kandidatima. One se moraju pripremiti na sudjelovanje u europskim strukturama, primjerice Europskom socijalnom fondu (ESF) i europskim mrežama. Kroz svoj rad u novim zemljama članicama dokazali smo da smo na razini zadatka u pomaganju ovim zemljama, a naš je rad olakšan bogatim stručnim saznanjima na koja se sada možemo osloniti i koja smo stekli u zemljama koje su i same prošle kroz postupak usklađivanja institucionalnih rješenja sa pravilima i propisima EU. One su postale punopravni partneri u našim pripremama za sljedeći krug proširenja. Primjerice, u Turskoj su ETF pratili stručnjaci iz Poljske, a studijski posjeti Poljskoj činili su dio turskog programa. Izaslanici su istraživali kako je Poljska

postavila strukture za udovoljavanje zahtjevima programa poput ESF-ova.

Naše trenutno djelovanje u Turskoj usredotočeno je na razvoj u jednoj regiji koja će kasnije koristiti kao primjer ostalom dijelu zemlje. U regiji Konya, najprije se radilo na prepoznavanju potrebnih vještina na temelju kojih je razvijena strategija izobrazbe uz potporu ETF-a i partnera iz novih zemalja članica.

Institucionalni razvoj u ovim zemljama često podrazumijeva gradnju kapaciteta kroz vrstu potpore koja podsjeća na naš rad u novim zemljama članicama te Rumunjskoj i Bugarskoj kroz projekte poput Specijalnog pripremnog programa za ESF. Projekti Tempus također igraju važnu ulogu u ovom procesu.

Razvoj ljudskih resursa u budućim zemljama članicama EU-e i ostalim partnerskim zemljama primarni je cilj svakog ETF-ovog projekta.

U Rumunjskoj, koja može poslužiti kao sljedeći primjer, usmjereni smo na podržavanje razvoja dijaloga među sektorima, što se pokazalo slabom karikom. Uz potporu ETF-a 2004. okupili su se odbori sektora zastupani velikim brojem sudionika kako bi raspravljali o ovlašćivanju stručnjaka za izobrazbu.

Istraživanje i analize provedene u zemljama koje se pripremaju za pristup dostavljaju se u ruke sektora za razvoj politike Europske komisije. Kao primjer navodimo veliko istraživanje o napretku ostvarenom za postizanje ciljeva iz Lisabona u 32 zemlje koje je naručila Europska komisija i koje mora biti pripremljeno za sastanke koji će se održati u prosincu u Maastrichtu. Izvješća zemalja iz Torina pružila su istraživački poticaj za poglavljia o trima zemljama kandidatima (Bugarska, Rumunjska i Turska). ETF-ovi stručnjaci također su sudjelovali u Upravnom odboru koji je nadgledao završetak ovog istraživanja.

Učenje od ravnopravnih

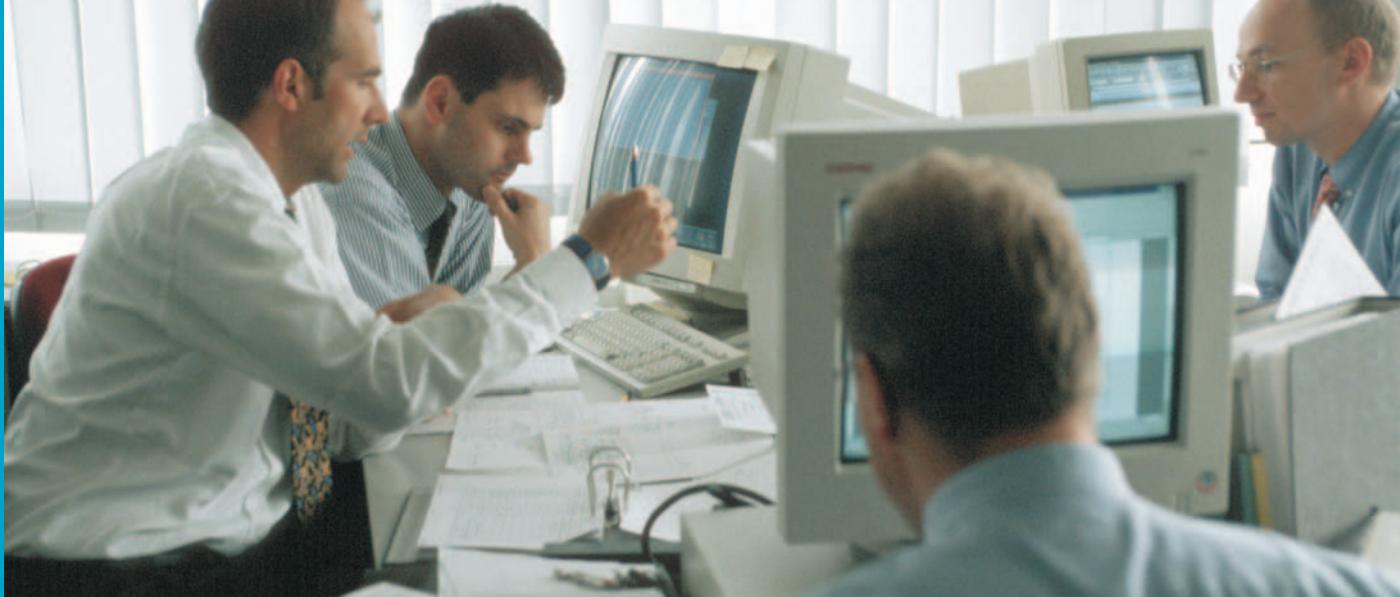
Ponekad je stručnjacima iz partnerskih zemalja i partnerima na projektima teško prihvati savjet stranih stručnjaka. Rukovođenje za susjedima koji su iskusili slične probleme i pronašli djelotvorna rješenja za njih lakše će pronaći plodno tlo. U pojedinim dijelovima svijeta koje razdiru regionalni sukobi praksa učenja od susjeda ima još pozitivniju dimenziju. Naše aktivnosti koje uključuju praksu učenja od ravnopravnih uspijevaju sakupiti ideje koristeći opću povijest Zapadnog Balkana. Međusobne procjene ocijenjene su tako uspješnima da su proširene na ostale jugoistočne europske zemlje, uključujući Bugarsku, Rumunjsku i Tursku.

U 2004. projektni stručnjaci iz različitih partnerskih zemalja u regiji sastavili su procjene o strukovnoj izobrazbi u svojim susjednim zemljama. Nedugo zatim ovaj je proces unaprijedio regionalnu suradnju tvoraca politike i, razmjenom stručnih znanja, povećao kapacitet za buduće političke analize u pojedinim zemljama u regiji. Rezultati međusobnih procjena doprinose pomoći Europske komisije u okviru projekta CARDS za svaku zemlju.

Kako pokazuje primjer Sankt Petersburga opisan u donjem okviru, filozofija koja se krije iza procjena – učenje od ravnopravnih – uspješno je prilagođena i usvojena. Ova je filozofija postala vodilja većine akcija Europske zaklade za izobrazbu.

Učiti se može samo u uvjetima otvorenog dijaloga.

Učimo jedni od drugih

Stručnjaci iz susjednih zemalja oduševljeno su prihvatali iskustvo Rusije u potpunom prenošenju odgovornosti za strukovno obrazovanje i izobrazbu na regionalnu razinu.

Grupe upravitelja strukovnih škola i obrazovnih dužnosnika iz Ukrajine, Tadžikistana, Bjelorusije boravili su u Sankt Petersburgu početkom prosinca 2004. kako bi učili iz iskustva osam probnih regija iz Rusije na zadnjem seminaru zajedničkog projekta Europske zaklade za izobrazbu i Državne zaklade za izobrazbu o decentralizaciji i restrukturiranju VET-a u Rusiji.

Rusko iskustvo na polju kretanja k decentraliziranom sustavu VET moglo bi poslužiti kao vrijedan primjer ostalim zemljama. Ukrajina se kreće prema decentraliziranom sustavu slijedeći predsjedničku uredbu o reformi VET izdanu u rujnu 2004. U nastojanju za dobivanjem podrške projekta Tacis, ETF radi s pet probnih regija kako bi pomogao u izradi regionalnih akcijskih planova.

Xavier Matheu, ETF-ov državni upravitelj za Ukrajinu rekao je kako je povođenje za ruskim primjerom itekako smisleno s obzirom na razvoj koji je ondje za šest mjeseci napredniji. "Postoje mnoge analogije, pa bi se regije blizanci sa sličnim industrijama i potrebama stručnjaka trebale moći uzajamno pomagati."

Vasili Yaroschenko, glavni zamjenik za strukovnu izobrazbu ukrajinskog Ministarstva obrazovanja i znanosti, kazao je da je i bez ikakvih detaljnih planova "učio i prikupljao iskustva" za vrijeme seminara. Ukrainska politička kriza, koja je tijekom održavanja seminara ušla u drugi tjedan, "neće utjecati na dugoročne strateške reforme", dodao je.

Nurali Shoev, zamjenik rektora tadžikistanskog tehničkog sveučilišta, na seminaru je rekao da se manjak radne snage u pojedinim ruskim regijama ne može ublažiti službenim međuvladinim sporazumima o osiguravanju kvalificiranih radnika migranata. Stotine tisuća građana Tadžikistana svake godine odlazi na rad u Rusiju i to kao nisko plaćena radna snaga – često ilegalna i podložna policijskom šikaniranju – pri čemu bi bolja izobrazba kod kuće u sprezi s posebnim regionalnim sporazumima ubila dvije muhe jednim udarcem, rekao je.

Eduard Gonchar, čelnik strukovne izobrazbe u bjeloruskom Ministarstvu obrazovanja, u kojem trenutno ne postoje planovi za veću reformu, rekao je da iskustvo Rusije nudi "vrijedne lekcije" koje bi mogle nagovijestiti budući razvoj politike.

KOPENHAGEN, MAASTRICHT: IZGLEDI ZA 2005

Promidžba slobodnog kretanja ljudskog kapitala i Kopenhagenski proces koji na tome počiva dali su ogroman poticaj suradnji u strukovnom obrazovanju i izobrazbi unutar Europske unije. Prvi plodovi ove intenzivne suradnje postali su vidljivi tijekom 2004. Europass, europska inicijativa za poticanje prenosivosti kvalifikacija, predstavljen je na sastanku europskih ministara u Maastrichtu u prosincu. Na istom su sastanku ministri ukazali na potrebu još snažnije suradnje. Ponovno su podržali Kopenhagenski proces i pristali na poziv za još predaniji angažman od odbora koji je zacrtao razvitak Lisabonske strategije.

Ukoliko zemlje članice Europske unije u predstojećih pet godina namjeravaju pojačati angažman za razvoj željenog gospodarstva zasnovanog na znanju, to će imati dalekosežne posljedice za strukovnu izobrazbu u okviru Europske unije.

Već se izrađuju nacrti novih okvira, a u zemljama EU-e već su izvedeni mnogi eksperimenti čiji se najbolji rezultati utvrđuju dok ovo pišemo.

Fotografija: ETF/A.Ramella

Kratak pogled u budućnost

Organizacija europske vanjske potpore će od 2007. doživjeti veliku promjenu. U intervjuu za ETF-ov časopis *Live & Learn*, povjerenik Figel' ponudio je kratak uvid u razvoj događaja koji će u sljedećih nekoliko godina utjecati na rad ETF-a.

"Kao što već zasigurno znate, više od stotinu instrumenata – uključujući i Tempus – koji upravljaju aktivnošću EU-e u vanjskim odnosima, nakon 2006. će se zamijenit sa šest opsežnijih," rekao je. "Od Tempusa se očekuje širenje i pokrivanje područja školskog i strukovnog obrazovanja i izobrazbe kao i visokog obrazovanja, iako se konačni nacrt ovog programa tek treba dokončati. Ono što je sigurno je da će se tri od šest opsežnih instrumenata ticitati budućnosti programa. Radi se o novom europskom instrumentu Susjedstva i partnerstva, novom Pred-pristupnom instrumentu te konačno novom instrumentu Razvoja i gospodarske suradnje."

"Ovi prijedlozi sadrže članke koji kao cilj izričito uključuju pomoć u obrazovanju i izobrazbi. Osmišljeni su da u svojim okvirima omoguće usvajanje tematskih programa, a novi program Tempus predviđen je kao jedan od njih."

Fotografija: European Union photo library

"Očekujemo da će Europska zaklada za izobrazbu odigrati ključnu ulogu u potpori Komisije u svim njenim radnjama na ovim područjima, a očekujemo da će to postići pružanjem relevantnih usluga koje uključuju informacije i stručna znanja za podršku razvoja, provođenja i procjene politike. Iako je to, u osnovi, smjer kojim je Europska zaklada za izobrazbu krenula u posljednjih nekoliko godina, zbog jasnijeg određivanja strategija koje utječu na rad agencije, organizacija će se promjeniti."

Povjerenik EU-e Ján Figel očekuje velike promjene u potpori Unije susjednim zemljama.

Veća transparentnost unutar europskog strukovnog obrazovanja i izobrazbe već je rezultirala osjetno snažnjom željom za usporedbom sustava, njihovog utjecaja i kvalifikacija koje nude. Očekuje se da će to, zajedno sa sve većim osvještavanjem potrebe za kontrolom kvalitete, pojmom sustavnog vrednovanja učiniti ključnom temom u godinama koje dolaze.

Europska susjedska politika traži da se plodovi europskih postignuća u razvoju podijele sa susjedima, odnosno svim partnerskim zemljama ETF-a, stoga je vrlo izvjesno da će trenutna postignuća više utjecati na rad ETF-a u sljedećih nekoliko godina nego ikada ranije. Teme kojima se Europa bavi trenutno zasigurno će biti i teme kojima će se baviti ETF u narednim godinama.

No neće se promjeniti samo tematika. Od 2007., koja je slučajno i godina sljedećeg proširenja Unije, europska vanjska potpora poprimit će potpuno drugačiji oblik. Ključne odluke o tome kako će on zaista izgledati donijet će se 2005.

Ukratko, budućnost će donijeti ogromne promjene. Za ETF, promjene koje su se osjećale u zraku krajem 2004. predstavljaju izazov u najpozitivnijem smislu riječi. Daljnja usredotočenost na ključnu ulogu ljudskih resursa u društvenom i gospodarskom razvoju obećava osvještavanje važnosti područja na kojem radimo od 1995., veću potražnju za našim uslugama i nove odgovornosti.

Temeljite pripreme kroz koje smo prošli u prvom desetljeću postojanja pripremili su nas da na ove izazove odgovorimo brzo, prikladno te, ponajprije, fleksibilno.

MONOGRAPH
CANDIDATE EQUIPMENT
EDUCATION, VOCATIONAL TRAINING AND
TRAINING AND EMPLOYMENT
SERVICES IN THE
EUROPEAN UNION

In over 130 countries, vocational education and training (VET) is considered a key instrument for labour market integration. It is also an important tool for improving the quality of education and training. Although the potential of VET to contribute to economic development has already been recognised by many countries, there are still many opportunities to further develop and improve the quality of vocational education and training.

Figure E.1b - Distribution of students in VET by gender (2001)

ETF
EUROPEAN TRAINING FOUNDATION

KEY INDICATORS
EDUCATION INDICATORS
AND POLICY
A PRACTICAL GUIDE
2002

REVIEW OF CAREER GUIDANCE
POLICIES IN 23 ACCORDING AND
CANDIDATE COUNTRIES
SYNTHESIS REPORT
July 2003

MONOGRAPH
CANDIDATE EQUIPMENT
EDUCATION, VOCATIONAL TRAINING AND
TRAINING AND EMPLOYMENT
SERVICES IN THE
EUROPEAN UNION

etf

EUROPEAN TRAINING FOUNDATION

PRILOZI

1. Uredba o osnivanju i izmjene

Europska zaklada za izobrazbu osnovana je Uredbom vijeća br. 1360/90 od 7. svibnja 1990.

Izvorna uredba o osnivanju izmjenjena je sljedećim odlukama:

- Uredbom vijeća br. 2063/94 od 27. srpnja 1994., kojom se mijenjaju pravila o funkcijama i kadriranju u ETF-u te širi zemljopisno područje ETF-ova djelovanja na zemlje koje zadovoljavaju uvjete za program Tacis;
- Uredbom vijeća br. 1572/98 od 17. srpnja 1998., kojom se širi zemljopisno područje ETF-ova djelovanja na zemlje koje zadovoljavaju uvjete za potporu osiguranu programom MEDA;

- Uredbom vijeća br. 2666/2000 od 5. prosinca 2000, kojom se širi zemljopisno područje ETF-ova djelovanja na Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku, Federalnu Republiku Jugoslaviju i BiH Š Jugoslavensku Republiku Makedoniju;
- Uredbom vijeća br. 1648/2003 od 18. lipnja 2003., koja uključuje pravila o pristupu dokumentima i kojom se mijenjaju ETF-ovi proračunski postupci.

Pročišćena uredba

Pročišćena verzija ETF-ove Uredbe vijeća CONSLEG: 1990R1360 – 01/10/2003 objedinjuje izvornu uredbu o osnivanju i naknadne izmjene.

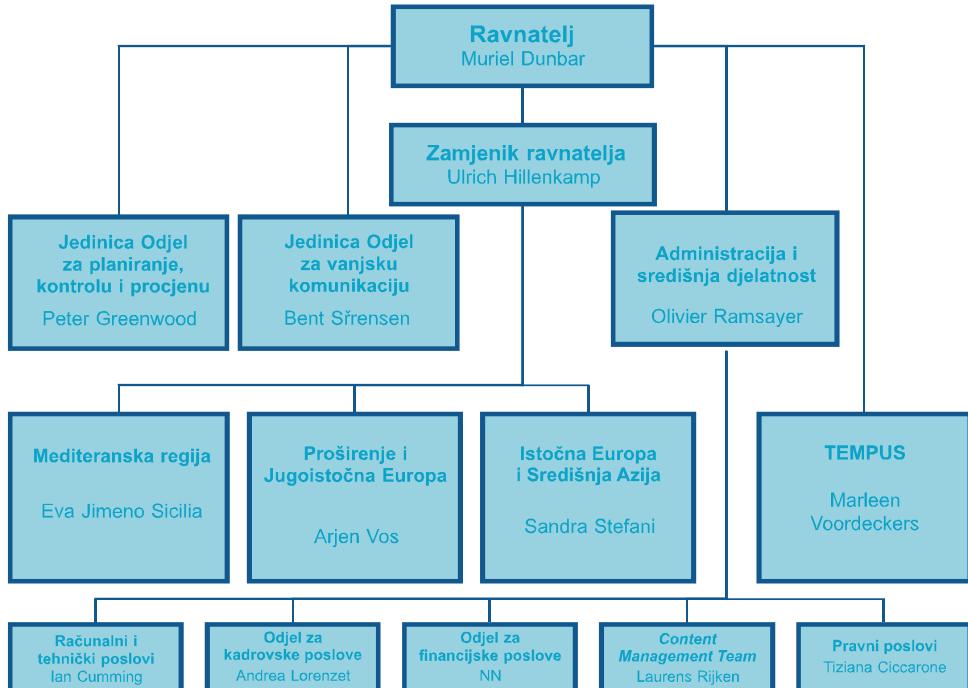
2. Proračun (€)

	2003	2004	2005
Troškovi osoblja	10 529 000	11 493 973	12 047 000
Izgradnja, oprema i tekući troškovi	1 421 000	1 470 027	1 453 000
Operativni troškovi	5 250 000	4 636 000	5 000 000
Ukupna godišnja potpora	17 200 000	17 600 000	18 500 000
Ostala sredstva	500 000	800 000	Iznos još nije dostupan
Ukupno	17 700 000	18 400 000	18 500 000

Fotografija: ETF/F. Decorato

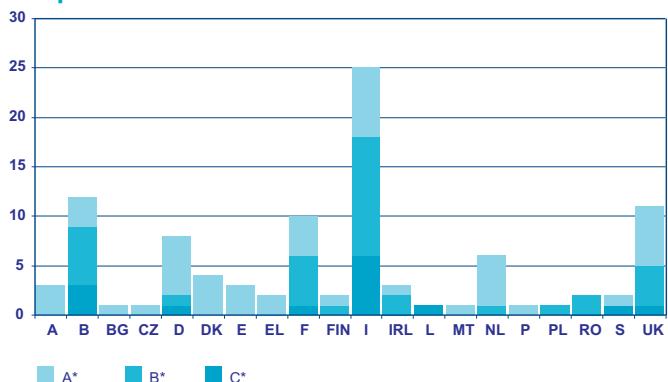
3. Dijagram osoblja i organigram

Osoblje ETF-a po spolu i položaju

	€	M	Ukupno
A*14	1	1	2
A*13			0
A*12	1	6	7
A*11	6	8	14
A*10	3	3	6
A*9	2	2	4
A*8	6	7	13
A*7		1	1
A*6	1	1	2
A*5	1		1
Ukupno A*	21	29	50
%	42	58	100
B*9	2		2
B*8	2	2	4
B*7	4	3	7
B*6	8	3	11
B*5	4	5	9
B*4			0
B*3	2		2
Ukupno B*	22	13	35
%	63	37	100
C*6	2		2
C*5	1		1
C*4	1		1
C*3	5	1	6
C*2			0
C*1	4		4
Ukupno C*	13	1	14
%	93	7	100
Ukupno PD	56	43	99
%	57	43	100

Osoblje ETF-a po nacionalnosti

Ukupan broj osoba u 2004. u razredu A* bio je 50, u razredu B* 35 i u razredu C* 14, što je ukupno iznosilo 99 privremenih dužnosnika (PD).
Ukupan broj privremenih dužnosnika predviđen organizacijskim planom iznosi 104.

4. Ključne odluke Upravnog odbora u 2004. i popis članova

Upravni odbor zasjedao je u ožujku, lipnju i studenom 2004.; Promatrači iz zemalja kandidata prisustvovali su na oba sastanka kojima je predsjedavao Nikolaus van der Pas, generalni direktor za obrazovanje i kulturu Europske komisije. U lipnju je sastanak održan u Torinu, dok je u studenom održan u Bruxellesu.

Na sastanku održanom 16. ožujka Upravni odbor ETF-a odabrao je Muriel Dunbar za novu ravnateljicu ETFa s početkom mandata od 1. srpnja 2004.

Na sastanku od 29. lipnja ETF-ov Upravni odbor je:

- Usvojio standarde unutarnje kontrole Europske zaklade za izobrazbu – i primio na znanje ETF-ov plan za usklađivanje sa standardima do kraja 2004;
- Usvojio ETF-ovo godišnje izvješće o aktivnostima za 2003. kao i vlastitu analizu i procjenu istog;
- Pristao na odluku o postupcima za usvajanje ETF-ovih pravila za primjenu uredbe o novim zaposlenicima;
- Primio na znanje ugovor s novom ravnateljicom Dr Muriel Dunbar i s njime povezane postupke u probnom rok;
- Primio na znanje ETF-ovo izvješće o napredovanju primjene akcijskog plana odgovarajući na vanjsku procjenu za period ožujak-travanj 2004; i
- Primio na znanje napredak koji je ETF ostvario primjenom radnog programa iz 2004.

Na sastanku održanom 9. studenog, ETF-ov Upravni odbor potvrđio je izgledni plan ETF-a za 2004-2006 usvajanjem:

- Izmijenjenog proračuna za 2004.;
 - ETF-ovog Programa rada za 2005.;
 - ETF-ovog nacrta proračuna za 2005. i organizacijskog plana;
 - Načela ETF-ovih prioriteta za 2006.;
 - Smjernica za vanjsku procjenu ETF-a za 2005.
- Odbor je također osnažio politiku i operacijski okvir ETF-a usvajanjem:
- Politike za usluge zemljama članicama EU;
 - Postupka za pripremu analize i procjene ETF-ovog godišnjeg izvješća o aktivnostima 2004.;
 - Članstva ETF-ovog Savjetodavnog foruma;
 - Sudjelovanja ETF-ovog Odbora za osoblje kao promatrača na budućim sastancima Upravnog odbora.

Popis članova ETF-ovog Upravnog odbora 2004.

	ČLAN	ZAMJENIK
Europska komisija	Nikolaus van der Pas (predsjedatelj) <i>GD Obrazovanje i kultura</i> David Lipman <i>GD Vanjski odnosi</i> Dirk Meganck <i>GD Proširenje</i>	
Austrija	Karl Wieczorek <i>Savezno Ministarstvo za gospodarske poslove i rad</i>	Reinhard Nöbauer <i>Savezno Ministarstvo za obrazovanje, znanost i kulturu</i>
Belgija	Micheline Scheys <i>Ministarstvo flamanske zajednice</i>	
Cipar	Charalambos Constantinou <i>Ministarstvo obrazovanja i kulture</i>	Elias Margadjis <i>Ministarstvo obrazovanja i kulture</i>
Češka	Helena Úlovcová <i>Državni zavod za tehničko i strukovno obrazovanje</i>	Vojtech Srámek <i>Ministarstvo obrazovanja, mladih i sporta</i>
Danska	Roland Sværre Østerlund <i>Ministarstvo obrazovanja</i>	Merete Pedersen <i>Ministarstvo obrazovanja</i>
Estonija	Thor-Sten Vertmann <i>Ministarstvo obrazovanja i istraživanja</i>	Ms Külli All <i>Ministarstvo obrazovanja i istraživanja</i>
Finska	Timo Lankinen <i>Ministarstvo obrazovanja</i>	Ossi V. Lindqvist <i>Sveučilište u Kuopiju</i>
Francuska	Jean-François Fitou <i>Ministarstvo zapošljavanja, rada i socijalne kohezije</i>	Jacques Mazeran <i>Ministarstvo nacionalnog obrazovanja, visokog obrazovanja i istraživanja</i>

	ČLAN	ZAMJENIK
Njemačka	Dietrich Nelle <i>Savezno Ministarstvo obrazovanja i istraživanja</i>	Klaus Illerhaus <i>Stalna konferencija ministara obrazovanja i kulturnih pitanja regija Federalne Republike Njemačke</i>
Grčka	<i>Prijedlog u iščekivanju</i>	
Mađarska	János Jakab <i>Ministarstvo obrazovanja</i>	György Szent-Léleky <i>Ministarstvo zapošljavanja i rada</i>
Irska	Padraig Cullinane <i>Odjel za poduzetništvo, trgovinu i zapošljavanje</i>	Deirdre O'Higgins <i>Odjel za poduzetništvo, trgovinu i zapošljavanje</i>
Italija	Andrea Perugini <i>Ministarstvo vanjskih poslova</i>	Luigi Guidobono Cavalchini <i>UniCredit privatno bankarstvo</i>
Latvija	Lauma Sika <i>Ministarstvo obrazovanja i znanosti</i>	Dita Traidas <i>Agencija za programe razvoja strukovnog obrazovanja</i>
Litva	Romualdas Pusvaskis <i>Ministarstvo obrazovanja i znanosti</i>	Giedre Beleckiene <i>Metodički centar za strukovno obrazovanje i izobrazbu</i>
Luksemburg	Gilbert Engel <i>Ministarstvo obrazovanja i strukovne izobrazbe</i>	Edith Stein <i>Trgovačka komora Grand Duchy Luksemburg</i>
Malta	Cecilia Borg <i>Ministarstvo obrazovanja</i>	Anthony Degiovanni <i>Ministarstvo obrazovanja</i>
Nizozemska	C.H.M Julicher <i>Ministarstvo obrazovanja, kulture i znanosti</i>	
Poljska	Jerzy Wisniewski <i>Ministarstvo državnog obrazovanja i sporta</i>	Danuta Czarnecka <i>Ministarstvo državnog obrazovanja i sporta</i>
Portugal	M. Cândida Medeiros Soares <i>Ministarstvo za socijalnu sigurnost i rad</i>	M.Teresa Martins Paixão <i>Zavod za inovacije u izobrazbi</i>

	ČLAN	ZAMJENIK
Slovačka	Juraj Vantúch <i>Sveučilište Comenius</i>	
Slovenija	Elido Bandelj <i>Ministarstvo obrazovanja, znanosti i sporta</i>	Jelka Arh <i>Ministarstvo obrazovanja, znanosti i sporta</i>
Španjolska	María José Muniozguren Lazcano <i>Ministarstvo obrazovanja, kulture i sporta</i>	Francisca María Arbizu Echávarri <i>Državni zavod za kvalifikacije</i>
Švedska	Erik Henriks <i>Ministarstvo obrazovanja i znanosti</i>	Hans-Åke Öström <i>Ministarstvo obrazovanja i znanosti</i>
Velika Britanija	Franki Ord <i>Odjel za obrazovanje i znanje</i>	

Fotografija: ETFIA Ramella

EUROPSKA ZAKLADA ZA IZOBRAZBU
NAJZNAČAJNIJI DOGAĐAJI
EUROPSKA ZAKLADA ZA IZOBRAZBU U 2004.

Luxembourg: Office for Official Publications of the
European Communities

2005 – 44 pp – 21.0 x 21.0 cm

ISBN: 92-9157-456-2

Venta Salg Verkauf **Πωλήσεις Sales Vente Vendita Verkoop Venda Myynti Försäljning**
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

BELGIQUE/BELGIË

Jean De Lannoy
 Avenue du Roi 202/Koninglaan 202
 B-1190 Bruxelles/Brussel
 Tel. (32-2) 538 49 09
 Fax (32-2) 538 08 41
 E-mail: jean.de.lannoy@infoboard.be
 URL: http://www.jean-de-lannoy.be

La librairie européenne/
 De Europees Boekhandel
 Rue de la Loi 244/Wetstraat 244
 B-1040 Bruxelles/Brussel
 Tel. (32-2) 295 26 39
 Fax (32-2) 735 08 60
 E-mail: mail@libreup.be
 URL: http://www.libreup.be

Moniteur belge/Belgisch Staatsblad
 Rue du Louvin 40-42/Leuvenseweg 40-42
 B-1000 Bruxelles/Brussel
 Tel. (32-2) 552 22 11
 Fax (32-2) 511 01 84
 E-mail: eusales@just.fgov.be

DANMARK

J. H. Schultz Information A/S
 Handelsvej 12
 DK-2630 Albertslund
 Tlf. (45) 43 63 23 00
 Fax (45) 43 63 19 69
 E-mail: schultz@schultz.dk
 URL: http://www.schultz.dk

DEUTSCHLAND

Bundesanzeiger Verlag GmbH
 Vertriebsabteilung
 Amsterdamer Straße 192
 D-5073 Köln
 Tel. (49-221) 97 66 80
 Fax (49-221) 97 66 82 78
 E-mail: vertrieb@bundesanzeiger.de
 URL: http://www.bundesanzeiger.de

ΕΛΛΑΣ/GREECE

G. C. Eleftheroudakis SA
 International Bookstore
 Panepistimiou 17
 GR-10654 Athina
 Tel. (30-1) 331 41 80/1/2/3/4/5
 Fax (30-1) 332 84 99
 Email: elebooks@netor.gr
 URL: elebooks@thesnet.gr

ESPAÑA

Boletín Oficial del Estado
 Trafalgar, 27
 E-28017 Madrid
 Tel. (34) 918 37 21 11 (libros)
 913 84 17 21 (escrivición)
 (Fax) (34) 918 37 21 11 (libros),
 913 84 17 14 (escrivición)
 E-mail: clientes@con.es
 URL: http://www.boe.es

Mundi Prensa Libros, SA
 Castelló, 6
 E-28001 Madrid
 Tel. (34) 918 37 37 00
 Fax (34) 915 75 39 98
 E-mail: libreta@mundiprensa.es
 URL: http://www.mundiprensa.com

FRANCE

Journal officiel
 Service des publications des CE
 26, rue Desaix
 F-75375 Paris Cedex 15
 Tel. (33) 140 59 77 31
 Fax (33) 140 58 77 00
 E-mail: europublications@journal-officiel.gouv.fr
 URL: http://www.journal-officiel.gouv.fr

IRELAND

Alan Hanna's Bookshop
 270 Lower Rathmines Road
 Dublin 6
 Tel. (353-1) 496 73 98
 Fax (353-1) 496 02 28
 E-mail: hannahs@iol.ie

ITALIA

Licosia SpA
 Via Duce di Calabria, 1/1
 Casella postale 552
 I-50125 Firenze
 Tel. (363-1) 86 63 81
 Fax (363-1) 86 64 12 57
 E-mail: licosia@licosia.com
 URL: http://www.licosia.com

LUXEMBOURG

Messageurs du livre SARL
 5, rue Raiffeisen
 L-2411 Luxembourg
 Tel. (352) 40 10 20
 Fax (352) 49 10 61
 E-mail: licosia@md.lu
 URL: http://www.md.lu

NEDERLAND

SDU Servicecentrum Uitgevers
 Christoffel Plantijnstraat 2
 Postbus 20014
 NL-1000 EA Amsterdam
 Tel. (31-70) 378 99 90
 Fax (31-70) 378 97 83
 E-mail: sdu@sdunl.nl
 URL: http://www.sdu.nl

PORTUGAL

Distribuidora de Livros Bertrand Ltd.^a
 Grupo Bertrand, SA
 Rua das Terras dos Vales, 4-A
 Apartado 60037
 27000 Amadora
 Tel. (351) 214 95 07 87
 Fax (351) 214 95 02 55
 E-mail: dlb@ip.pt

Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA
 Sector de Publicações Oficiais
 Rua da Escola Politécnica, 135
 1649-026 Lisboa/Codex
 Tel. (351) 213 94 57 00
 Fax (351) 213 94 57 50
 E-mail: space@incm.pt
 URL: http://www.incm.pt

SUOMI/FINLAND

Akateeminen Kirjakauppa/
 Akademika Bokhandeln
 Keskuskatu 1/Centralgatan 1
 PL/PB 128
 00100 Helsinki/Helsingfors
 P. o. box 121 44 18
 F. fax (358-9) 121 44 35
 Sähköposti: sps@akateeminen.com
 URL: http://www.akateeminen.com

SVERIGE

BTJ AB
 Traktorvägen 11-13
 S-221 82 Lund
 Tel. (46-46) 18 00 00
 Fax (46-46) 36 19 97
 E-mail: btju@pub.btj.se
 URL: http://www.btj.se

UNITED KINGDOM

The Stationery Office Ltd
 Customer Services
 PO Box 29
 Norwich NR3 1GN
 Tel. (44) 870 60 05-522
 Fax (44) 870 60 05-533
 E-mail: book.orders@theso.co.uk
 URL: http://www.tsoofficial.net

ÍSLAND

Bokabakur Larusar Blöndal
 Skoltorðastræti 2
 IS-101 Reykjavík
 Tel. (354) 552 55 40
 Fax (354) 552 55 60
 E-mail: bokabakur@sinnet.is

SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA

Euro Info Center Schweiz
 c/o OSEC Business Network Switzerland
 Stampfenbachstrasse 85
 PF 492
 CH-8035 Zürich
 CH-8035 Zürich
 Tel. (41-36) 53 15
 Fax (41-36) 53 11
 E-mail: eics@osec.ch
 URL: http://www.osec.ch/eics

BÄLGARIJA

Europress Euromedia Ltd
 59, blvd Vitosha
 BG-1000 Sofia
 Tel. (359-2) 980 37 66
 Fax (359-2) 980 42 30
 E-mail: Milena@mbbox.cit.bg
 URL: http://www.europress.bg

CYPRUS

Cyprus Chamber of Commerce and Industry
 PO Box 21455
 CY-1509 Nicosia
 Tel. (357-2) 89 97 52
 Fax (357-2) 66 10 44
 E-mail: demerap@ccci.org.cy

ESTI

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
 (Estonian Chamber of Commerce and Industry)
 Toom-Kooli 17
 EE-10130 Tallinn
 Tel. (372) 648 66 44
 Fax (372) 648 62 45
 E-mail: enfo@koda.ee
 URL: http://www.koda.ee

Hrvatska

Mediatrade Ltd
 Pavla Hatzka 1
 HR-10000 Zagreb
 Tel. (385-1) 481 94 11
 Fax (385-1) 481 94 11

MAGYARORSZÁG

Euro Info Service
 Szt. István krt.12
 III emelet 1/A
 PO Box 1039
 H-1475 Budapest
 Tel. (36-1) 329 21 70
 Fax (36-1) 329 20 53
 E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
 URL: http://www.euroinfo.hu

MALTA

Miller Distributors Ltd
 Malta International Airport
 PO Box 25
 Luqa LQ4 05
 Tel. (356) 66 44 88
 Fax (356) 67 67 99
 E-mail: gwirth@usa.net

NORGE

Swets Blackwell AS
 Hans Nielsen Hauges gt. 39
 Boks 4901 Nydalen
 N-0423 Oslo
 Tel. (47) 23 40 00 00
 Fax (47) 23 40 00 01
 E-mail: info@no.swetsblackwell.com
 URL: http://www.swetsblackwell.no

POLSKA

Ars Polona
 Krakowskie Przedmieście 7
 Skr. pocztowa 1001
 PL-00-950 Warszawa
 Tel. (48-22) 826 12 01
 Fax (48-22) 826 62 40
 E-mail: books119@arspolona.com.pl

ROMÂNIA

Euromedia
 Str.Dionisie Lupu nr. 65, sector 1
 RO-70184 Bucuresti
 Tel. (40-1) 315 44 03
 Fax (40-1) 312 96 46
 E-mail: euromedia@mailcity.com

SLOVAKIA

Centrum VTIS SR
 Nám. Slobody, 19
 SK-81223 Bratislava
 Tel. (421-5) 54 41 83 64
 Fax (421-7) 54 41 83 64
 E-mail: euro@fb1.stu.sk
 URL: http://www.fb1.stu.sk

SLOVENIJA

GV Založba
 Dunajska cesta 5
 SLO-1000 Ljubljana
 Tel. (386) 613 09 1804
 Fax (386) 613 09 1805
 E-mail: euro@gvzaloza.si
 URL: http://www.gvzaloza.si

TÜRKIYE

Dünya Infotel AS
 101, Yıldız Mahallesi 34440
 TR-80050 Bagcilar-Istanbul
 Tel. (90-212) 629 46 89
 Fax (90-212) 629 46 27
 E-mail: aktuel.info@duanya.com

ARGENTINA

World Publications SA
 Av. Cordoba 1877
 C1120 AAB Buenos Aires
 Tel. (54-11) 48 15 81 56
 Fax (54-11) 48 15 81 56
 E-mail: wpbooks@infovia.com.ar
 URL: http://www.wpbooks.com.ar

AUSTRALIA

Hunter Publications
 PO Box 404
 Abbotsford, Victoria 3067
 Tel. (61-3) 94 17 53 61
 Fax (61-3) 94 19 71 54
 E-mail: jpdavies@ozemail.com.au

BRESIL

Livraria Camões
 Rua Bittencourt da Silva, 12 C
 CEP 20043-900 Rio de Janeiro
 Tel. (55-21) 262 47 76
 Fax (55-21) 262 47 76
 E-mail: livraria.camoes@icm.com.br
 URL: http://www.icm.com.br

CANADA

Les éditions La Liberté Inc.
 3020, chemin Sainte-Foy
 Sainte-Foy, Québec G1X 3V6
 Tel. (41-8) 658 37 63
 Fax (41-8) 567 54 49
 E-mail: liberte@mediom.qc.ca

Renouf Publishing Co. Ltd
 5369 Chemin Candide Road, Unit 1
 Ottawa, Ontario K1J 9J3
 Tel. (1-613) 745 28 65
 Fax (1-613) 745 76 10
 E-mail: readerdept@renoufbooks.com
 URL: http://www.renoufbooks.com

EGYPT

The Middle East Observer

41 Sherif Street
 Cairo
 Tel. (20-2) 392 69 19
 Fax (20-2) 393 97 32
 E-mail: inquiry@meobserver.com
 URL: http://www.meobserver.com.eg

MALAYSIA

EBIC Malaysia
 Suite 45/02, Level 45
 Plaza MBF (Letter Box 45)
 8 Jalan Yap Kwan Seng
 50450 Kuala Lumpur
 Tel. (60-3) 21 62 92 98
 Fax (60-3) 21 62 61 98
 E-mail: ebic@tm.net.my

MÉXICO

Mundi Prensa México, SA de CV
 Prol. Paseo de la Reforma 141
 Colonia Cuauhtémoc
 MX-06500 México, DF
 Tel. (52-5) 533 56 58
 Fax (52-5) 514 67 99
 E-mail: 101545.2361@compuserve.com

SOUTH AFRICA

Eurochamber of Commerce in South Africa
 PO Box 781738
 2146 Sandton
 Tel. (27-11) 884 39 52
 Fax (27-11) 883 55 73
 E-mail: info@eurochamber.co.za

SOUTH KOREA

The European Union Chamber of
 Commerce in Korea
 5th Fl, The Shilla Hotel
 202, Jangchung-dong 2 Ga, Chung-ku
 Seoul 100-392
 Tel. (82-2) 22 53 631/4
 Fax (82-2) 22 53 563/6
 E-mail: euck@euck.org
 URL: http://www.euck.org

SRI LANKA

Eric Sri Lanka
 Trans Asia Hotel
 115 Sir Chittampalam
 A. Gardner Mawatha
 Colombo 2
 Tel. (94-1) 074 71 50 78
 Fax (94-1) 44 87 79
 E-mail: ebscl@sinet.lk

TAIWAN

Tycoon Information Inc
 PO Box 81-466
 105 Taipei
 Tel. (886-2) 87 12 88 86
 Fax (886-2) 87 12 47 47
 E-mail: eutupe@ms21.hinet.net

UNITED STATES OF AMERICA

Berman Associates
 4611-F Assembly Drive
 Lanham MD 20706-4391
 Tel. (1-301) 274 44 00 (toll free telephone)
 Fax (1-301) 274 44 50 (toll free fax)
 E-mail: query@berman.com
 URL: http://www.berman.com

**ANDERE LÄNDER
 OTHER COUNTRIES
 AUTRES PAYS**

Büle wenden Sie sich an ein Büro Ihrer Wahl/Please contact the sales office of your choice/Veuillez vous adresser au bureau de vente de votre choix.
 Office for Official Publications of the European Communities
 2, rue Mercier
 L-2955 Luxembourg
 Tel. (352) 29 39 40 55
 Fax (352) 29 39 42 758
 E-mail: info@op.europa.eu
 URL: publications.eu.int

TA-66-05-951-HR-C

Publications Office

Publications.eu.int

ISBN 92-9157-456-2

A standard linear barcode representing the ISBN number 92-9157-456-2.

9 789291 574568